

خلاصه کتاب آموزش و پرورش تطبیقی

نویسنده: دکتر احمد آقازاده / ناشر: پیام نور / سال ۱۴۰۴

بر اساس وضعیت منابع دانشگاه پیام نور سال ۱۴۰۴، از این کتاب بخش مربوط به آموزش و پرورش انگلستان حذف هست و لازم نیست که مطالعه شود؛ در این خلاصه مابقی فصول باقیمانده تهیه و تنظیم شده‌اند.

تعریف آموزش و پرورش تطبیقی

■ تاریخ تحول دانش تعلیم و تربیت تطبیقی

✓ تاریخ تحول این دانش شامل ۵ دوره است:

- ✓ دوره اول: مطالعات به نقل مشاهدات سیاحان و جهان گردانی که اقصی نقاط جهان بازدید کرده بودند، محدود می‌گشت.
- ✓ دوره دوم: به اقتباس و الگو قراردادن جنبه‌های آموزش و پرورش کشوری توسط کشور دیگر تأکید می‌شد.
- ✓ دوره سوم: محققان آموزش و پرورش تطبیقی تحت تأثیر عقاید انترناسیونالیست‌ها در مطالعات تطبیقی خود قرار گرفته بودند.
- ✓ دوره چهارم: به نظام آموزش و پرورش به‌عنوان نهاد اجتماعی که نمی‌تواند دور و جدا از حوزه نفوذ فرهنگی، سیاسی و اقتصادی جامعه‌ای که آن‌را دربرگرفته است فعالیت نماید، توجه شد.
- ✓ دوره پنجم: دانشمندان از روش‌های تجربی و کمی معمول در علوم (به‌خصوص اقتصاد، سیاست، جامعه‌شناسی) برای تبیین عوامل و نیروهای شکل‌دهنده نظام تعلیم و تربیت ملی بهره گرفتند.

■ تعریف آموزش و پرورش تطبیقی

- ✓ آموزش و پرورش تطبیقی ترجمه واژه (Comparative Education) است.
- ✓ تعریف دقیق: عبارت از بررسی و مقایسه نظام‌های آموزش و پرورش ممالک مختلف جهان، با توجه به علل پیدایش آن‌ها می‌باشد.

■ فواید و کاربرد مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش

- ✓ جوامع برای سازندگی نظام‌های آموزشی، ناگزیر باید دست به مطالعات تطبیقی بزنند.
- ✓ آگاهی از تغییرات و اصلاحات نظام‌های آموزشی دیگر (ناشی از تغییر سیاست کلی یا رویدادهای فرهنگی، اقتصادی و تکنولوژیکی) برنامه‌ریزان و مدیران را در حل و فصل مسائل یاری می‌دهد.
- ✓ این مطالعات افق دید مدیران را نسبت به محاسن و معایب نظام تربیتی کشور خویش وسعت می‌بخشد.
- ✓ مطالعه‌کننده از امکانات و مقدرات موجود برای پیشرفت و رفع تنگناها آگاهی می‌یابد.
- ✓ فرد با ژرفاندیشی نسبت به اصلاحات آموزشی کشور خویش می‌نگرد.
- ✓ برنامه‌ریزان با گام‌های استوار و سنجیده حرکت خویش را آغاز می‌کنند.

✓ یادگیری از تجارب دیگران در زمینه‌های: شیوه مدیریت، آموزش همگانی، ریشه‌کنی بی‌سوادی، آموزش بزرگسالان، انطباق با بازار کار، شیوه گزینش دانشجو، نقش دانشگاه‌ها، و نوآوری.

|| **نقطه کور:** نباید منتظر شد تجاربی که دیگران با قیمت صرف زمان و سرمایه‌گذاری فراوان به‌دست آورده‌اند، به‌لحاظ عدم اطلاع دوباره به محک تجربه زده شود.

✓ نگاه به طرز عمل دیگران، زمینه انتقاد و مسئله‌گشایی از نظام آموزش و پرورش خویش را فراهم می‌سازد.

✓ ضریب سهو را در تدوین طرح‌های آموزشی، رده‌بندی مسائل و تعیین اولویت‌های اجرایی می‌کاهد.

✓ توسعه و بازسازی تحول‌زا و اصلاحات ریشه‌ای، سخت نیازمند بینش و بصیرتی است که از این‌گونه مطالعات حاصل می‌گردد.

■ فعالیت مؤسسات بین‌المللی

✓ مؤسسات فعال در این زمینه: یونسکو، دفتر بین‌المللی تعلیم و تربیت، انجمن محققان تعلیم و تربیت، سازمان بین‌المللی توسعه اجتماعی (وابسته به سازمان ملل)، بخش تحقیقات تربیتی وزارتخانه‌ها و دانشگاه‌های معتبر جهان.

■ مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش و اهداف آن

✓ اهداف اصلی مطالعات تطبیقی:

۱. برنامه‌ریزی.

۲. برقراری و توسعه و همکاری‌های امکان‌پذیر فرهنگی بین ممالک مختلف جهان.

۳. معرفی نوآوری‌های آموزشی و شناخت مسائل جهانی آموزش و پرورش.

■ برنامه‌ریزی

✓ برنامه‌ریزی و اصلاحات باید با توجه به آخرین روش‌های آموزشی و فنی و پیشرفت‌های علمی جهان انجام گیرد.

✓ مطالعات تطبیقی به عنوان ابزار و وسیله ضروری برای طرح‌ریزی آموزشی محسوب می‌شود.

✓ نظر «فیلیپ جونز»: مطالعات تطبیقی با بهره‌گیری از تجارب دیگران به برنامه‌ریزان امکان می‌دهد نسبت به تدوین طرح‌هایی منطقی و سنجیده اقدام نمایند.

✓ بین آموزش و پرورش و توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور رابطه منطقی و مداوم وجود دارد.

|| **نقطه کور:** مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش، زیربنای هرگونه برنامه‌ریزی جامع و درازمدت محسوب می‌شود.

■ برقراری و توسعه روابط فرهنگی بین ممالک مختلف جهان

✓ پس از جنگ دوم جهانی، نقش مطالعات تطبیقی در گسترش همکاری‌های فرهنگی و برقراری صلح عمومی به‌نحوی بارز مشخص شد.

✓ این مطالعات به عمده‌ترین فعالیت‌های پژوهشی سازمان‌های بین‌المللی تبدیل شد.

✓ هدف: ایجاد پل‌های ارتباطی بین دول و از بین بردن تفرقه‌ها و سوءتفاهم‌های بین‌المللی.

✓ محقق به‌نام «هرمان مول‌کن‌بوئر» برای اولین بار دست به انتشار مجله آموزش و پرورش تطبیقی به سه زبان زد.

✓ «هرمان مول کن بوئر» در ایجاد «انجمن بین المللی تعلیم و تربیت» همت گماشت.

✓ اهداف انجمن بین المللی تعلیم و تربیت: ترویج صلح جهانی، انتشار اطلاعات تربیتی، تشکیل گردهمایی ها و اعزام متخصصان بشردوست.

✓ این انجمن با همکاری «دفتر بین المللی تعلیم و تربیت» خواستار ترجمه و انتشار اطلاعات واقعی کشورها شد.

✓ محققان معتقد بودند باید علاوه بر مسائل آموزشی، به مسائل سیاسی و اجتماعی (به خصوص مشکلاتی که بشریت با آن مواجه است) توجه کرد.

✓ علت کشمکش ها و جنگ های جهانی: عدم تفاهم بین ملت ها، فقدان درک صحیح واقعیت ها و پیشداوری های غلط.

✓ سازمان های فعال امروزی: یونسکو، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، دفتر بین المللی تعلیم و تربیت، دانشگاه سازمان ملل (واقع در توکیو).

✓ عناوین و فهرست تألیفات این سازمان ها همه ساله به صورت کتابی قطور منتشر می شود.

■ معرفی نوآوری های آموزشی و شناخت مسائل جهانی آموزش و پرورش

✓ الگو در صنعت: اول تحقیق، سپس اقدام برای دستیابی به نتایج، و متعاقباً توزیع محصول جدید.

|| **نقطه کور:** در نوآوری های آموزشی نیز باید همین دستور کار (تحقیق و سپس اقدام و به کارگیری) پیروی شود.

✓ معرفی و تحقیق درباره نوآوری ها از وظایف محققان آموزش و پرورش تطبیقی است.

✓ اهداف تبادل اطلاعات: ارائه نمونه های نوآوری، تأمین مأخذ برای تسهیل مطالعات، کشف نوآوری های مورد نیاز و گزینش نوآوری های مناسب.

✓ نمونه نوآوری های مورد مطالعه: رسانه های گروهی، دانشگاه آزاد، ماهواره های آموزشی، روش های جدید تدریس، کامپیوتر، آموزش ضمن خدمت، کانون های آموزشی سیار، آموزش بزرگسالان، آموزش عالی کوتاه مدت، ریاضیات جدید، مدارس تجربی در جوار دانشگاه ها.

✓ یکی دیگر از اهداف: بررسی مسائل آموزش و پرورش در مقیاس جهانی.

✓ کتاب های منتشر شده در این زمینه: «بحران جهانی آموزش و پرورش»، «مسائل جهانی آموزش و پرورش» و «آموختن برای زیستن».

✓ مسائل جهانی مورد بررسی: افت تحصیلی، عدم هماهنگی با بازار کار، بی سوادی و آسیب های آن، ضعف بنیه مالی، بیکاری، انفجار جمعیت، مشکلات جذب معلم شایسته، نارسایی آموزش های فنی و حرفه ای، مدیریت متمرکز و محدودیت آزادی عمل.

✓ تجزیه و تحلیل در این زمینه بیشتر متکی و مبتنی بر واقعیات و در پرتو اسناد و مدارک بی شمار صورت می گیرد.

تاریخ تحول دانش تعلیم و تربیت تطبیقی

دوره نقل مشاهدات و شرح خاطرات سیاحان به عنوان نخستین مطالعات آموزش و پرورش تطبیقی

■ مقدمه

